

SOSYAL YARDIM YÖNETİMİ AÇISINDAN ÇANAKKALE SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI

Hüseyin ERKUL*
Dilek K. MORKOÇ**

ÖZET

Toplumsal yaşamda kent yoksullarının ihtiyaçlarının karşılanması, toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel yapılarının özelliklerine göre, önceleri ya vatandaşlar arasında akrabalık ve iyi komşuluk ilişkileriyle ya da din kurumlarının çabalarıyla sağlanmıştır. Daha sonra, modern devlet anlayışıyla birlikte sosyal yardım hizmetinin bir kamu hizmeti olduğu ağırlık kazanmıştır. Siyasal ve toplumsal değişimlerin hızla yaşandığı günümüzde, devlet anlayışı değişmiş ve sosyal yardım yönetimi çok aktörlü ve toplumsal ortaklığa dayalı olan “sosyal yardım yönetimi”ne çevrilmiştir.

Araştırmanın konusu; Türkiye’de sosyal yardım yönetiminde uygulanan süreçlerin incelenip daha etkin hale getirilmesi ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı’nın durum tespitini ortaya koymaktır. Araştırmanın amacı ise; Çanakkale Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı’nın (ÇSYDV) yönetiminin insan, yapı ve teknoloji boyutlarının incelenerek yeni yapı, işleyiş ve davranış getirmektir. Araştırmada ilk önce ÇSYDV yönetiminde durum tespiti yapılmış, sorunlar belirlenmiş ve belirlenen sorunlara çözüm önerisi olarak yazarlarca Mesleki Eğitim Destekli Sosyal Yardım (MEDSOY) Modeli geliştirilmiştir.

Sosyal yardım bir anlamda, devletin şefkatli elini dezavantajlı gruplara uzatmasıdır. Sosyal yardım yönetimi de devletin yoksullara uzattığı bu şefkatli elin; sosyal adaleti sağlaması, sürdürülebilir kılması ve meslek edindirici olması gerekir. Yönetim anlayışı da saydamlık, hesap verebilirlik, katılım ve etkinlik gibi kriterlere dayanan sivil toplum, yerel yönetim, imkan ve ihtiyaç sahipleri odaklı olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Yardım, Sosyal Yardım Yönetimi, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Yönetimi Geliştirme

* Doç. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ÇMYO, Terzioğlu Kampüsü ÇANAKKALE
Tel: 0 286 218 0018/1412 Fax: 218 05 49 e-posta: hcerkul@comu.edu.tr

** Öğr. Gör. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ÇMYO, Terzioğlu Kampüsü ÇANAKKALE
Tel: 0 286 2180018/1526 fax: 21805 49 e-posta: dkmorkoc@comu.edu.tr

ABSTRACT

Çanakkale Social Assistance And Solidarity Foundation In Terms Of Social Assistance Methods

The needs of the poor had been provided by the people with the relations of relatives or good neighborliness depending on the economic, social and cultural structures of societies previously. Afterwards, social assistance service had been regarded as a public service with the understanding of modern state. In today's world, experiencing rapid political and social changes, management of social assistance has been transformed to "governance of social assistance" with multi-actors and based on social partnership.

In Turkey, applied processes in social assistance method are reviewed, make more efficient and present due diligence of social assistance and solidarity foundation. After the assessment of the management of ÇSASF, existing problems are determined and a "Vocational Training Supported Social Assistance Model" is developed.

In a sense, social assistance is the state's tender towards the disadvantaged groups. The management of social assistance is to ensure social justice, sustainability and to give vocations to the people in need. The focus of this management should be civil society and local governments which meet the criteria of transparency, accountability, participation and efficiency, and the people who are in want.

Key Words: Social Assistance, Management of Social Assistance, Social Assistance and Solidarity Foundation, Development of Management

GİRİŞ

Sosyal devletin temel görevlerinden biri sosyal yardımdır. Devlet sosyal yardım yaparak bir yandan yoksullukla mücadele ederken bir yandan da toplumda sosyal adaleti sağlamaya çalışmaktadır. Bu araştırmanın amacı; ÇSYDV özelinde sosyal yardım yönetiminin insan, yapı ve teknoloji boyutlarından incelemek, yeni yapı, işleyiş ve davranış getirmektir. Dolayısıyla bu araştırmanın kapsamı ÇSYDV sosyal yardım yönetiminin geliştirilmesiyle sınırlandırılmıştır. Bu araştırmayla, ÇSYDV’ndeki sosyal yardım yönetiminin geliştirilmesiyle ilgili olarak şu sorulara cevap aranmıştır:

- Sosyal yardım yönetiminde kullanılan teknoloji yeterli midir?
- Sosyal yardımlarla ilgili projeler üretilmekte midir?
- Sosyal yardım hizmetleri sunumundaki fiziksel koşullar yeterli midir?
- Sosyal yardım yönetimindeki örgütlenme, norm kadroya göre yapılmış mıdır?
- Sosyal yardım hizmetlerinin tanıtımı yapılmakta mıdır?

Devlet tarafından toplumda yoksullukla mücadele ve sosyal adaletin sağlanmasında önemli bir yeri olan sosyal yardım çalışmalarının yönetiminin geliştirilmesi; nitelikli personel, teknoloji, proje üretimi, fiziksel koşullar, örgütsel yapı ve farkındalık açılarından irdelenmesi ve çağdaş bir yönetim modelinin önerilmesi araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Araştırmada; veriler ÇSYDV’da gözlem ve inceleme yöntemi, yöneticiler ve çalışanlarla yapılan görüşme tekniğiyle (yukarıda belirtilen soruların yöneticilere ve personele sorulmasıyla) toplanmış, daha önceden yazılmış kaynaklardan ve ikincil verilerden yararlanılarak yorumlama yapılmıştır. Bu nedenle araştırma “nitel araştırma” özelliği taşımaktadır.

Araştırmada ÇSYDV yönetiminin daha etkin olabilmesi için, varolan durumun saptanması ve geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunmayı amaçlayan “betimsel araştırma yöntemi” kullanılmıştır. Araştırma sonunda geliştirilen öneriler ve yönetim modeli özelde ÇSYDV, genelde Türkiye’deki sosyal yardım kuruluşları tarafından uygulandığında sosyal yardım çalışmaları daha etkili hale gelecek, bu da “toplumsal verimlilik” olarak yansyacaktır.

1. SOSYAL YARDIMIN ARKA PLANI: YOKSULLUK

Dünya üzerinde karşılaşılan en önemli toplumsal sorunlardan birisi “**yoksulluktur**”. Bu sorunun nedenleri ülkeden ülkeye değişmekle beraber; işsizlik, göç, hızlı nüfus artışı, bölgelerarası eşitsizlik, ülkelerin gelişmişlik düzeylerindeki farklılıklar gibi nedenler hem yoksulluğu ortaya çıkarmış hem de daha belirgin hale getirmiştir.

Yoksulluk; ülkeden ülkeye ve bir ülkede zaman içerisindeki gelişmelere bağlı olarak farklılıklar göstermektedir. Günümüzde yoksulluk insanlığın yüz yüze kaldığı en önemli ekonomik ve sosyolojik olaylardan başta geleni olarak karsımıza çıkarken, hemen her kıtada farklı gelişmişlik düzeyindeki ülkeler, farklı oranlarda bu sorun ile iç içe yaşamak zorunda kalmaktadır (Yılmaz ve Cural, 2009: 68). Küresel bolluk (servet), küresel iletişim, teknolojik yenilikler ve yetenekler gibi insani koşullar, son yüz yılda tarihin geride kalanıyla karşılaştırılamayacak ölçüde ilerleme göstermesine karşın, yokluk veya yoksulluk olanca şiddetiyle ve hızıyla artmaya devam etmekte ve küresel kazanımların dağılımı, eşit olmaktan oldukça uzaklaşmaktadır. En zengin 20 ülkenin ortalama geliri, en yoksul 20 ülkenin gelirinin 37 katıdır (2001 Dünya Bankası verileri) ve bu fark son kırk yılda ikiye katlanmıştır (DPT, 2007). Ülkeler bütünüyle dikkate alındığında ve gelişmişlik düzeyleri karşılaştırıldığında; yüksek, orta ve düşük gelirli ülkeler olarak sınıflandırılmaktadır. Her ülkenin kendine göre bir yaşam standardı ve bu yaşam standardının altında olan yoksul insanları vardır. Yoksulluk uluslararası boyutta ülkeler arasında farklılık göstermektedir (Erdoğan, 2002: 4).

Gelir ortalaması yüksek ve gelir dağılımındaki fark daha büyük olan (örneğin ABD gibi) ülkelerde yoksulların yaşam standardı, gelir ortalaması daha düşük ve gelir dağılımındaki fark daha az olan (İsveç gibi) ülkelerdeki yoksulluk daha düşük olabilmektedir. Gelir ortalaması düşük ve gelir dağılımındaki fark daha büyük olan (İtalya gibi) ülkelerde zenginlerin yaşam standardı, gelir ortalaması daha yüksek ve gelir dağılımındaki fark daha az olan (Almanya gibi) ülkelerdeki yoksullardan daha yüksek olabilmektedir (Ala, 2009: 3).

Dünya Bankası yoksulluğu, daha çok parasal gelir açısından belirli bir gelir seviyesinin altında kalanlar şeklinde tanımlamaktadır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme-UNDP) ise, yoksulluğu, insani gelişme için zorunlu olan fırsatlardan (yaşam boyu sağlık, yaratıcı bir yaşam, ortalama bir yaşam standardı, özgürlük, kendine güven, saygınlık) mahrum olma şeklinde tanımlayarak, kavramın sadece parasal bir içeriğe hapsedilmesini engellemiştir (Uzun, 2003:157).

Yoksulluğun mikro düzeyde temel nedenleri incelendiğinde; eğitim yetersizliği ekonomik yetersizlik, sosyal imkanlardan yoksun olma, yaşlılık, engellilik, beceri yetersizliği, hayatta yalnız kalma (eş ölümü, terk edilme vb.), eski hükümlü olmak, vb. durumlar ile karşılaşmaktadır. Bu nedenlerden bir kısmı aynı zamanda yoksulluğun sonuçları olarak da karsımıza çıkmaktadır (Odabaşı, 2009: 71).

Yoksulluğu ölçmede en yaygın kullanılan yol, yaşam düzeyleri yoksulluk sınırının altına düşenlerin oranıdır. Yoksulu yoksul olmayandan veya aşırı yoksul olandan ayırmak için, yoksulluk sınırı belirlenmektedir. Bu sınır, yoksulluk ölçümlerinin mihenk taşıını oluşturmaktadır. Yoksulluk sınırı, yoksul olarak sınıflandırılan bir kişinin yaşam standardının altındaki hayat standardı düzeyidir(Erdoğan, 2002: 4; Uzun, 2003: 157).

2. SOSYAL DEVLETİN TOPLUMSAL ŞEMSIYESİ: SOSYAL YARDIM

Devlet; gelir dağılımında adaleti gerçekleştirmek, sosyal güvenlik sağlamak gibi sosyal amaçlar yanında bunlarla çok ilişkili görülen yaşam düzeyini yükseltmek, maddi olanaklar sağlamak, ulusal geliri arttırmak, kalkınma amaçlı yatırım yapmak gibi ekonomik amaçlara da sahiptir. Bu doğrultuda özellikle enerji, ulaşım, eğitim ve sağlık gibi hizmet kesimleri yanında, özel kesimin karsız ve riskli bulunduğu alanlarda yatırım yapar. Kaynak israfının önlenmesi ve sosyal adalet içinde kalkınmanın sağlanması için planlar hazırlar. Bu planlar özel kesim için bazı faaliyetlerde özendirici, kamu kesimi için emredicidir (Tunç, 2009).

Sosyal devlet; yurttaşlarına ve onların ailelerine en az gelir elde etmelerini sağlayan, bütün yurttaşlara eğitim, sağlık, konut gibi sosyal hizmet alanında belirli standartlar getiren devlettir. Devlet sosyal hizmetleri gerçekleştirmek için; toplumun çeşitli kesimlerine ve çeşitli toplumsal sorunlar, sosyal yurttaşlık ve sosyal politika uygular. Sosyal politika; toplumu oluşturan bireylerin sosyal gereksinimlerini karşılama amacına yönelik sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardımlardır.

Çağdaş devletin sosyal politika araçlarından biri sosyal yardımdır. Sosyal yardım, kendisine ve bakmakla yükümlü olduğu kişilere temel yaşam ihtiyaçlarını sağlamakta yetersiz olan kişilerin resmi kuruluşlar veya kanunların verdiği yetki oranında yarı resmi veya gönüllü kuruluşlarca sağlanan sağlık, eğitim, yiyecek vb. hizmetlerdir. Ekonomik yetersizlik içerisinde bulunan ailelerin kendilerine yeter hale gelebilmeleri için gelir transferi sağlanması gibi nakdi yardımlar olarak da ifade edilebilir (Temizel ve Akyalçın, 2006: 4-5).

Kısaca sosyal yardım, yoksulluğun giderilmesi için toplumsal olarak yapılan insani yardım çalışmalarıdır. Sosyal yardımın temel kaynağı ise toplumsal yardımlaşma ve dayanışmadır. Dayanışma ise, bir grup içinde yer alan bireylerin aralarında ya da grupların birbirleriyle olan ilişkilerinde karşılıklı yardımlaşma, işbirliği, ortak tavır ve toplu hareket etmeye dayalı olarak gelişen bağlılık duygusu (Acar ve Demir, 1992: 81) olarak tanımlanabilir.

3. SOSYAL YARDIM YÖNETİMİ

Günümüzde sosyal yardım yönetimini; nakdi ve ayni yardım çalışmalarını içeren “sosyal yardım” ve kişilerin gelir getirici işlerde çalışabilmesi için yapılan mesleki eğitim faaliyetlerini ve STK’lar ile işbirliğinde hazırlanan projeleri kapsayan “sosyal hizmet” faaliyetleri ile birlikte ele almak gerekir. Böylelikle yoksulluğa engel olmak ve kişilerin insani gelişim düzeylerini yükseltmek için devletin ayni ve nakdi yardımlarını planlama, örgütleme, yöneltme, eşgüdümleme ve denetleme (PÖYED) süreçleri, sosyal yardım yönetimi kavramını ortaya koymaktadır.

Yönetimi geliştirme; Yönetimin amaçlarından başlayarak insan, yapı, teknoloji ve bu amaçlara eşgüdüm içinde gitme yönlerinden inceleyerek, sosyal gereksinme ve günün koşullarına, gelişmelere uygun bir yapı, işleyiş ve davranış getirme amacıyla girişilen çabaların tümüdür.

Devlet sosyal yardım yönetimini gerçekleştirirken, bir yandan politika belirlerken bir yandan da yönetsel ve kurumsal düzenlemeler yapmaktadır.

Tunç’a göre (2009: 67); sosyal yardım yapma koşulları şunlardır:

- Herhangi bir yerden gelir kaynağı olmayan işsizler,
- Çalıştığı ve kazancı olduğu halde kendi zaruri ihtiyaçları ve bakmakla yükümlü olduğu aile fertlerinin temel ihtiyaçlarını karşılayamayan aile fertleri,
- Yardıma muhtaç çok çocuklu aileler, dul ve boşanmış çocuklu kadınlar,
- Yardıma ve (ya) bakıma muhtaç aciz yaşlılar ve özürlüler (acezeler),
- Herhangi bir kazaya uğramış veya meslek hastalığına yakalanmış ve bundan dolayı da tamamen veya kısmen ya da geçici olarak malul duruma düşmüş yardıma ve bakıma muhtaç kişiler,
- Kendileri veya aile fertleri hapiste olan ve bundan dolayı da yardıma muhtaç hale gelen aile fertleri,
- Özellikle sosyal sigortaları kapsamı dışında kalan ve sağlık hizmetlerinden yararlanması gereken yoksul aileler ve hamile bayanlar,
- Eğitim gören ve göremeyen yoksul ailelerin çocukları,
- Uygun meskeni olmayanlar, elverişsiz ve sağlıksız ortamlarda barınanlar veya kira bedellerini ödemekte güçlük çeken aileler,
- Yeteri derecede maddi imkanı olmayan ve evlenmek isteyen gençler,
- Değişik tabii afetlerden dolayı yardıma muhtaç hale gelen aileler,
- Tabii afetlerden dolayı zarara uğrayan çiftçi aileler,
- Borçlarından kurtulamayan ve bundan dolayı da geçim sıkıntısı çeken aileler.

Yoksulluk, ülkemizin de öncelikli ve çözülmeyi bekleyen en önemli sorunlarından biridir. Yoksulluk konusunda çeşitli politikalar geliştirilmeye çalışılmaktadır. Dünya Bankası’ndan sağlanan krediler ile yürütülen Sosyal Riskin

Azaltılması Projesi (SRAP) kapsamında 2002 yılında uygulanan Hanehalkı Bütçe Anketi'nden elde edilen veriler esas alınarak Türkiye'de yoksulluğun profili, nedenleri ve sonuçları üzerine TÜİK ile Dünya Bankası ortaklaşa bir rapor hazırlamıştır. Dünya Bankası ile yapılan ortaklaşa çalışmalar sonunda belirlenen yoksulluk metodolojisine göre, TÜİK tarafından 2002 yılından itibaren, Hanehalkı Bütçe Anketi verilerine dayalı olarak yoksulluk göstergeleri hesaplanmaktadır. Buna ek olarak, 2006 yılından itibaren uygulanmaya başlanan gelir ve yaşam koşulları araştırmasında, gelire bağlı yoksulluk göstergeleri hesaplanmaktadır (TÜİK-2008). Türkiye İstatistik Kurumu 2009 verilerine göre Türkiye'de farklı derecelerde nüfusun yaklaşık % 40'nın yoksul olduğu saptanmıştır (TÜİK, 2009).

4. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE SOSYAL YARDIM

Devletin yoksullara yardımda bulunması yeni bir kamu hizmeti değildir. Sosyal hizmetlerin çok eski bir tarihi vardır. Sosyal yardımla ilgili ilk hareket, İngiltere'de görülmüştür. Kraliçe Elizabeth devrinde düşkünlere, resmi makamlar tarafından yardım yapılmasını sağlayan kanunlar çıkarılmış ve sosyal yardım kurumları kurulmuştur. 1601 yılında yayımlanan kanunla, günümüzde sosyal sigorta konusu olan, hastalık, işsizlik, dulluk ve ihtiyarlık hallerinde devletin düşkünlere yardımlarda bulunması bir kamu hizmeti olarak kabul edilmiştir. İngiltere'de başlayan bu hareket yayılmış ve her ülkenin bünyesine göre sosyal hizmet sistemleri meydana getirilmiştir (Dicleli, 1946: 120).

Toplumsal yaşamada kent yoksullarının ihtiyaçlarının karşılanması, tarihsel süreç içerisinde, toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel yapılarının özelliklerine göre, ilk önceleri yurttaşlar arasında akrabalık ve iyi komşuluk ilişkileriyle sağlanmıştır. Daha sonra siyasal ve toplumsal değişimlerin hızlı yaşandığı dönemlerde, devletlerin kurumsallaşmasıyla ve sosyal devlet anlayışının yaygınlaşmasıyla birlikte, sosyal yardım çalışmaları kamu hizmeti biçimine dönüşmüştür (Erkul ve Morkoç, 2010: 1).

Türkiye'de yoksulluğu azaltmak için çeşitli kamu kurumları ve kuruluşları temel faaliyet alanlarına bağlı olarak birtakım sosyal hizmetler sunmaktadır. Ancak bu kurumların ve kuruluşların yoksulluğu azaltmak için yaptığı çalışmalar genellikle koordineli yürütülmediği için, yoksulluğun azaltılmasıyla elde edilecek başarıyı sınırlandırmaktadır. Yürüttüğü faaliyetlerle yoksulluğun azaltılmasına katkısı olan kurumlar ve kuruluşlar; Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü (SYDGM), Sağlık Bakanlığı (SB), Vakıflar Genel Müdürlüğü (VGM), Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu¹ (SHÇEK)'dur. Bu kurumlardan Sağlık Bakanlığı herhangi bir sosyal güvencesi olmayan yoksulların sağlık hizmet-

lerinden yararlanmasını sağlamaktadır. Vakıflar Genel Müdürlüğü muhtaç aylıkları, imaret (aşevi) hizmetleri, tedavi giderlerinin karşılanması ve burslar vererek; Sosyal Güvenlik Kurumu 2022 sayılı Kanun uyarınca yaşlı ve özürlü kimselere maaş ödemeleri yapmaktadır. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kapatılarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulmuştur. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının görevleri şunlardır: Sosyal hizmetler ve yardımlara ilişkin ulusal düzeyde politika ve stratejiler geliştirmek, uygulamak, uygulanmasını izlemek ve ortaya çıkan yeni hizmet modellerine göre güncelleyerek geliştirmek; Sosyal ve kültürel dokudaki aşınmalara karşı aile yapısının ve değerlerinin korunarak gelecek nesillere sağlıklı biçimde aktarılmasını sağlamak üzere; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, aile bütünlüğünün korunması ve aile refahının artırılmasına yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek ve 8.06.2011 tarih ve 27958 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan KHK/633 nolu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname-de belirtilen diğer görevleri yerine getirmektedir (<https://www.turkiye.gov.tr> 22/11/2012).

Bu kurumların önemli bir bölümünün veya mevcut kurumların, yoksulluğun azaltılmasına yönelik faaliyetleri 1980'li yıllardan sonra başlamıştır. Bu sebeple kurumsal düzeyde yoksulluğun azaltılmasına yönelik temel politikaların oluşturulması bu dönemden sonra başlamış ve halen devam etmektedir (Sarısoy ve Koç, 2010: 338).

4.1. Dünyada Sosyal Yardım

Dünyada yoksulluğu engellemek için bir yandan din kurumları çaba harcarken bir yandan da uluslararası çalışmalar yapılmıştır. 10 Aralık 1948 tarihinde Birleşmiş Milletler² tarafından kabul edilen “İnsan Hakları Evrensel

1. 633 Sayılı KHK gereği (Mülga) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kapatılmıştır. Aynı kararname ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulmuştur. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurulması; 6/4/2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulunca 3/6/2011 tarihinde kararlaştırılmıştır.

2. “Birleşmiş Milletler” ifadesi ilk kez Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Franklin D. Roosevelt tarafından ortaya atıldı ve ilk olarak İkinci Dünya Savaşı sırasında 26 ülkenin, Mihver Güçlerine karşı birlikte mücadeleyle devam etmek için taahhütte buldukları 1 Ocak 1942 tarihli Bildirgede kullanıldı. Birleşmiş Milletler Antlaşmasını hazırlamak üzere 1945 yılında, 51 ülke temsilcisi San Fransisko’da düzenlenen Birleşmiş Milletler Uluslararası Örgüt Konferansında bir araya geldi. Söz konusu görüşmeler Çin, Sovyet Birliği, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri temsilcilerinin Amerika’nın Dumbarton Oaks kentinde 1944 yılı Ağustos-Ekim ayları arasında yaptıkları çalışmalar sonucu hazırlanan taslak metin çerçevesinde gerçekleştirildi. Konferansta temsil edilmemekle birlikte Polonya, Antlaşmayı daha sonra imzaladı ve kurucu 51 üye devletten biri oldu. Birleşmiş Milletler, Çin, Fransa, Sovyetler Birliği, İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri ve (Türkiye dahil) diğer kurucu üyelerin Antlaşmayı onaylamasıyla 24 Ekim 1945 yılında resmen kuruldu. Her yıl 24 Ekim Birleşmiş Milletler Günü olarak kutlanmaktadır. (<http://www.unicankara.org.tr/today/1.html,26/08/2010>)

Bildirgesi (İHEB)” herkesin temel hak ve özgürlüklere sahip olarak eşit doğduğunun evrensel beyanıdır. Uluslararası topluluk tarafından; milliyet, yaşanılan yer, cinsiyet, ulusal ya da etnik köken, renk, din, dil ya da diğer statüler ne olursa olsun herkes için insanlık onurunu korumak ve herkes için adaleti sağlamak taahhüdünde bulunulmuştur (www.un.org.tr, 26/08/2012).

II. Dünya Savaşı’ndan sonra ekonomik, siyasi ve sosyal bir yıkım yaşayan Avrupa ülkelerinin öncelikle ekonomik bir birlik oluşturmak amacıyla 1951’de AKÇT (Avrupa Kömür Çelik Topluluğu) olarak Paris Antlaşmasıyla kurulan ve 1957’de Roma Antlaşmasıyla AET’ye (Avrupa Ekonomik Topluluğu) dönüşen Topluluk, zaman içinde her alanda bütünleşme (entegrasyon) amacı ile ulusüstü bir birlik olma yolunda ilerlemeye başlamıştır. Günel’a göre (2009: 67); Avrupa Birliği’nin sosyal politikasının tarihsel olarak üç dönemde değerlendirilmesi mümkündür. Birincisi, Roma Anlaşması’ndan Paris Zirvesi’ne (1957-1972), ikincisi Paris Zirvesi’nden Avrupa Sosyal Şartı’na (1972-1989) ve üçüncüsü ise Avrupa Sosyal Şartı’ndan bugüne kadarki dönemdir.

Türkiye’nin 2004’te imzaladığı “**Avrupa Sosyal Şartı**”nın 13. maddesine göre, akit taraflar sosyal yardım hakkının etkin bir biçimde kullanılmasını sağlamak için; yeterli olanağı bulunmayan ve kendi çabasıyla veya başka kaynaklardan, özellikle bir sosyal güvenlik sisteminden yararlanarak böyle bir olanak bulamayan herkese yeterli yardımı sağlamayı ve hastalık halinde gerektiği bakımı sunmayı; böyle bir yardım görevinde, siyasal ve sosyal hakların kısıtlanmasını önlemeyi; herkesin, kişisel veya ailevi mahrumiyet halini, gidermek ya da hafifletmek için gerekebilecek öneri ve kişisel yardımları uygun kamusal ya da özel hizmetler eliyle alabilmesini sağlamayı taahhüt ederler.

- 1987’de Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu’nun hazırladığı “Brundtland Raporu”nda; nüfus artışı, yoksulluk ve çevre sorunlarının ön plana çıktığı, yoksulluğun çevre üzerinde baskı yarattığı belirtilmiştir. Raporla; dünyada aç insan sayısının hızla arttığı, bunun sonucunda da ciddi sağlık risklerinin ortaya çıktığı ve yoksulluğun baskısının her geçen gün daha yoğun hissedildiğine değinilmiştir. Bu da sonuç olarak; toplumların yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca Raporla; ülkelerin içindeki yoksulluğun, toprağın ve diğer varlıkların eşitsiz dağılımıyla daha kötüleştiği ormanların yok olduğu, zayıf tarım alanlarına yönelindiği vurgulanmıştır. Kuraklık, afetler, toprağın kötü kullanılması, çölleşme ve su kaynaklarına yönelik tehditler yoksulluğu tetiklemektedir. Raporla göre; yoksulluk ve açlık çevre bozulmasına, tarım çöküşüne, dolayısıyla yine yoksulluğa ve açlığa yol açmaktadır (TÇSV, 1989).
- Haziran 1992’de Rio de Janeiro’da toplanan “**Yeryüzü Zirvesi**”nde “**Gündem 21**” Eylem Planı kabul edilmiştir. Bu plandaki ana başlıklardan birisi

de yoksullukla mücadeledir. Gündem 21'e göre; "Yoksulluğa karşı geliştirilen programların amacı; insanların sürdürülebilir olarak daha iyi bir şekilde yaşamlarını kazanmalarını sağlamaktır. Yoksul insan, yabancı yardımlara ve gıda sevkiyatına bağlı kalmak yerine, kendi kendine yeten bir duruma gelmelidir. Yoksul ülkelerde; bugün işsiz olanlara, kazancı yeterli olmayanlara ve her geçen gün sayısı artan potansiyel işgücüne çalışma imkanı sağlamak için ekonomik kalkınmaya şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır". Gündem 21 Eylem Planı'na göre; "yoksullukla mücadele, bütün ülkelerin ortak sorumluluğudur" (Keating, 1993: 23).

- 7 Şubat 1992 tarihinde imzalanan ve Kasım 1993'te yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile Avrupa Topluluğu, Avrupa Birliği adını almıştır. AB'ni kuran Maastricht Antlaşması'yla Avrupa Topluluğu'na yeni boyutlar kazandırılmıştır. Maastricht Antlaşması'yla EPB'nin (Ekonomik ve Parasal Birlik) ikinci aşamasına geçiş tarihi olarak 1 Ocak 1994 tarihi saptanmıştır (www.tbmm.gov.tr, 19/08/2010). Maastricht Antlaşması ekonomik faaliyetlerin uyumlu ve dengeli gelişimini; sürdürülebilirliği olan, enflasyonsuz ve aynı zamanda çevreyi korumaya yönelik politikalarla büyümeyi; üye ülke ekonomilerinin uyum içinde birbirlerine yaklaşmasını ve Avrupalılar için daha güçlü bir birlik olmayı hedeflemektedir (www.mess.org.tr, 19/08/2010). Antlaşma ile tek para birimine geçilmesi hükme bağlanmıştır. Ayrıca, parasal birliğe geçiş için gerekli olan parasal ve mali kriterler de Maastricht Kriterleri adıyla belirlenmiştir. Antlaşma, genel olarak, üç ana temel kurum üzerine yoğunlaşmıştır. Bunlardan ilki ekonomik ve parasal birliğin kurulması ve etkinlik kazandırılması, ikincisi ortak dışişleri ve güvenlik politikası geliştirmek ve son olarak, adalet ve içişleri işbirliğini kapsamaktadır (turkiye-ab.blogspot.com,27/12/2010). Antlaşmanın 130a maddesinde ise, topluluğun bütününde uyumlu bir kalkınmayı hızlandırmak amacıyla, topluluğun, kendi içinde ekonomik ve sosyal yakınlaşmayı güçlendirmesi, geri kalmış bölgelerin ve kırsal alanların geri kalmışlığını gidermeye yönelik politika ve faaliyetler geliştirerek bunları takip etmesi öngörülmektedir (www.tobb.org.tr,25/08/2010).
- 1995'de BM Kopenhag "**Dünya Sosyal Zirvesi**" gerçekleştirilmiş ve bir dizi kararlar alınmıştır. Benzer, ama daha iyimser kararlar 6 Eylül 2000'de New York'ta 189 devletin katılımıyla yapılan "**Bin Yıl Zirvesi**" sonuç bildirgesine yansımıştır. Zirve sonuç bildirgesinde 2015 yılına kadar dünyadaki yoksulluğun yarı yarıya indirilerek, tüm insanların hayat seviyesinin kabul edilebilir 'insani bir düzeye çıkarılacağı' kararına varılmıştır. Zirvenin diğer önemli kararları ise küresel düzeyde üretici (verimli) istihdam, küresel yoksullukla mücadele ve küresel sosyal bütünleşmenin sağlanması olarak belirlenmiştir (www.sosyalbil.selcuk.edu.tr,12/10/2012).

Birleşmiş Milletler sistemi yoksulluğu azaltmayı bir öncelik haline getirmiştir. BM Genel Kurulu 1997-2006 yılları arasını “**Uluslararası Yoksullukla Mücadele On Yılı**” olarak duyurmuştur. Buradaki amaç mutlak yoksulluğu ortadan kaldırmak ve kararlı ulusal eylem ve uluslararası işbirliğiyle dünya çapındaki yoksulluğu büyük ölçüde azaltmaktır. Binyıl Bildirgesi’nde dünya liderleri 2015 yılına kadar günde bir dolardan az bir gelire yaşayan insanların sayısını yarıya indirmeye karar vermişler ve yoksulluğa ve hastalıklara karşı verilen mücadelede bazı hedefler belirlemişlerdir (www.unicankara.org.tr,26/08/2010).

Asya Gelişme Bankası (Asian Development Bank); Nepal’in sosyal koruma stratejisini geliştirme, Kamboçya’da gıda krizinden etkilenenleri koruma, Tacikistan’ın sosyal koruma sistemini yeniden yapılandırma vb. projelerini uygulamaktadır (www.adb.org,07/05/2011).

OECD ülkeleri sosyal yardımların kapsamını; harcama miktarı, yardım miktarı, idare yapısı, çalışanların inisiyatif düzeyi gibi başlıca özelliklerine göre ele almaktadır. Buna göre ülkelerin sosyal yardım rejimleri yedi grupta toplanmıştır. Bu gruplar şunlardır:

- Seçici refah sistemleri: Avustralya, Yeni Zelanda
- Kamu yardımları devleti: ABD
- Bütünleşik (entegre) güvenlik ağlarına sahip refah devletleri: İngiltere, Kanada, İrlanda, Almanya
- İkili sosyal yardım sistemi: Fransa, Benelüks ülkeleri
- Gelişmemiş (rudimentary) sosyal yardım sistemi: Güney Avrupa ve Türkiye
- Artıksal (residual) sosyal yardım sistemi: Kuzey ülkeleri
- Oldukça merkezi fakat yerel düzeyde inisiyatif sağlayan sosyal yardım sistemi: Avusturya, İsviçre’dir.

Dünyada tek bir sosyal yardım politikasından bahsetmek mümkün değildir. Ülkelerin sosyal yardım politikaları her ülkenin sosyal, ekonomik, kültürel ve yapısı sonucu oluşan refah devleti geleneğine göre değişiklik göstermektedir (Coşkun ve Güneş, 2008: 3).

Avrupa özellikle çocuk ve aile yardımları II. Dünya Savaşı’nı izleyen yıllardaki refah devleti uygulamaları içinde önemli bir yer tutmaktadır. Fransa, Almanya, Hollanda ve İskandinav Ülkelerinde meslek edindirici kurslara katılmak koşuluyla sosyal yardımdan yararlanabilirken İngiltere’de istihdam merkezli sosyal politikalar uygulanmaktadır (www.undp.org,07/05/2011).

4.2. Türkiye’de Sosyal Yardım

Türkiye’de sosyal yardım konusunu incelerken öncelikle devletin yapısını, işleyişini ve şeklini belirleyen Anayasa’ya bakmak gerekmektedir. Sosyal devlet anlayışına dair hükümler Cumhuriyetin ilanından sonra ilk Anayasa olan 1924 Anayasası’nda yer almıştır. 1924 Anayasası’nda devletin sosyal görev ve sorumluluklarını belirleyen açık hükümler bulunmamasıyla birlikte Anayasanın 80. ve 87. maddelerinde eğitim ve öğretimin parasız yapılması konusuna değinilmiştir.

1961 Anayasası’nda sosyal devletin dayandığı ilkeler teminat altına alınmış ve devletin sosyal hukuk devleti olduğu belirtilmiştir. Anayasanın 41. maddesinde sosyal devlet olmanın yükümlülükleri; “iktisadi ve sosyal hayat, adalete, tam çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacıyla göre düzenlenir. İktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı demokratik yollarla gerçekleştirmek, bu amaçla, milli tasarrufu arttırmak, yatırımları toplum yararının gerektirdiği önceliklere yöneltmek ve kalkınma planlarını yapmak devletin ödevidir” şeklinde açıklanmıştır.

1982 Anayasası’nda ise; devletin sosyal bir hukuk devleti olduğu kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunun sağlanması, kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak şekilde sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engellerin kaldırılmasının, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartların hazırlanmasının devletin temel görevi olduğu belirtilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti merkezi yönetim yapısıyla bir yandan *sosyal yardımlaşmayla* ilgili yönetsel düzenlemeler yaparken bir yandan da *kurumlar* oluşturmuştur.

Sosyal yardımla ilgili oluşturulan veya görevleri olan kuruluş ve fonlar şunlardır:

- Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlanmıştır)
- Sosyal Yardımlaşmayı ve Dayanışmayı Teşvik Fonu,
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları,
- Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü,
- Başbakanlık Diyanet İşleri Başkanlığı,
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB),
- Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü (Yurt-Kur),
- Belediyeler,
- İl Özel İdareleri,
- Sivil Toplum Örgütleri (STÖ),

- Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK),
- Kızılay,

Sosyal yardım alanında çok sayıda kurum ve kuruluş faaliyet göstermektedir. Bu kurumlar ya doğrudan doğruya sosyal yardım ve hizmet alanıyla görevlidir ya da kendi görev alanlarına ek olarak parasal transferler yaparak yoksullukla mücadele etmekte, çalışmalarda bulunmaktadır.

1963'ten beri yapılan Beş Yıllık Kalkınma Planları'nda (BYKP) sosyal yardım çalışmaları sürekli yer almıştır.

- *Birinci BYKP'de (1963-1967) sosyal yardım çalışmaları* konusunda, gönüllü kuruluşların katkıları üzerinde durulmuştur (BBYKP, 1963: 423).
- *İkinci BYKP'de (1968-1972) sosyal yardım çalışmaları* kamu kurumları ve gönüllü kuruluşlara bırakılmıştır (DPT, 1967: 229).
- *Üçüncü BYKP'de (1974-1978) sosyal yardım çalışmalarının* eşgüdümsüz yürütüldüğüne ve "Sosyal Hizmetler Kurumu"nun kurulmasının gerçekleştirilmediğine değinilmiştir (DPT, 1973: 807).
- *Dördüncü BYKP'de (1979-1983) sosyal yardım çalışmalarına* tarih boyunca "Vakıf Kurumu"nun azımsanmayacak katkılarda bulunduğu altı çizilmiştir (DPT, 1979: 315).
- *Beşinci BYKP'de (1985-1989) sosyal yardım çalışmalarıyla*, kişi ve ailelerin maddi, manevi ve sosyal güçlüklerinin giderilmesi ve yaşam koşullarının iyileştirileceği vurgulanmıştır (DPT, 1984: 155).
- *Altıncı BYKP'de (1990-1994) sosyal yardım konusunda*, aile biriminin esas alınacağı, yaşlıların korunması ve korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılmasına yönelik politikalarının uygulanmasında ilgili kuruluşlar arası işbirliğinin gerçekleştirileceği belirtilmiştir (DPT, 1989: 306).
- *Yedinci BYKP'de (1996-2000) sosyal yardım konusunda*, sosyal yardım ve hizmetin kamu adına düzenleneceği ve sorumlu olarak Sosyal Yardım ve Hizmet Kurumu oluşturulacağı ifade edilmiştir (Resmi Gazete, 1995: 51).
- *Sekizinci BYKP'de (2001-2005) sosyal yardım çalışmalarının*, yoksulluğun azaltılması ve sosyal hizmetlerin ihtiyaç sahiplerine yaygın, etkili ve sürekli ulaştırılmasında esas olduğu anlatılmıştır (DPT, 2000: 111).
- *Dokuzuncu KP'de (2007-2013) sosyal yardım çalışmalarında ise* "Yoksulluk ve gelir dağılımındaki dengesizlik, sürdürülebilir büyüme ve istihdam, eğitim, sağlık ve çalışma hayatı politikalarıyla kalıcı bir şekilde azaltılacaktır. Yoksulluk ve sosyal dışlanma riski taşıyan birey ve grupların ekonomik ve sosyal hayatta yer almaları sağlanacak ve yaşam kaliteleri yükseltilecektir" denilmektedir (Resmi Gazete, 2006: 88).

1963 yılından başlayıp günümüzde (2010) kadar yaklaşık 47 yıldır devam eden kalkınma planlarındaki sosyal yardım plan ve politikaları üzerinde hala aynı çalışmaların olması ülkemizdeki sosyal yardım politikalarının istenilen düzeyde gerçekleşmediği, yoksulluğun artarak devam ettiği ve insani yaşam standartlarının altında yaşayan kişilerin sosyal dışlanmaya maruz kaldıkları söylenebilir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin 1923-33 döneminde izlediği özel sektör öncülüğündeki liberal kalkınma politikalarının istenen sonuçları vermemesi üzerine 1933-38 yılları arasında uygulamaya konulan; ithal ikameci planlı kalkınma politikaları ile önemli bir ekonomik altyapı kurulmuştur. 1939-50 arasındaki olağanüstü şartlar bir kenara bırakıldığında 1950-1960 döneminde liberal, 1963-80 döneminde planlı ve ithal ikameci politikalar uygulanarak; ülke ekonomisi ithal ikameci liberal kalkınma stratejisinin son sınırına dayanmıştır. 1980 yılından itibaren Türkiye ekonomisini dünya ekonomisine bütünleştirmeyi amaçlayan serbest piyasa ekonomisine ve ihracata dönük açılım, ekonomik hayatta önemli değişimlere sahne olmuştur. 1980 sonrası dönemde ihracatta yaşanan olumlu gelişmeler milli gelirden artışa yol açmıştır. Ancak 1980'li yılların ortalarından itibaren tırmanan faiz, enflasyon ve borçlanma sorunları zamanla süregelenleşerek (kronikleşerek) çözülemeyen bir hal almış sosyal, politik, kültürel yozlaşmaları ve bozulmaları da beraberinde getirmiştir (Gündüz, 2006: 46). Tüm bunlara yaşanan ekonomik krizleri eklediğimiz zaman, sosyal sorunlar yumağı iyice büyümektedir.

5. ÇANAKKALE SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI'NDA VAROLAN DURUM VE DEĞERLENDİRME

Bu bölümde; ÇSYDV'nin 2010 yılında varolan durumu, yöneticiler ve çalışanlardan gözlem ve görüşme tekniğiyle (giriş bölümündeki sorulara personelin verdiği cevaplardan) elde edilen veriler ortaya konmuş ve değerlendirilmiştir.

5.1. ÇSYDV'nin Amacı

ÇSYDV'nin amacı; Fakr-ü zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan, kanunla kurulu sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olmayan ve bu kuruluşlardan aylık ve gelir almayan vatandaşlar ile gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye'ye kabul edilmiş veya gelmiş olan kişilere yardım etmek, geçici olarak küçük bir yardım veya eğitim ve öğretim imkanı sağlanması halinde topluma faydalı hale getirilecek, üretken duruma geçirilebilecek kişilere yardım etmek ve sosyal adaleti pekiştirici tedbirler almak suretiyle, gelir dağıtımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir (<http://www.canakkalesydv.gov.tr>. 22/11/2012).

5.2. ÇSYDV'nın Örgüt Yapısı

Çanakkale Merkez Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Genel Müdürlüğü tarafından norm kadro oluşturulmuştur. Norm kadro ile personelin görev tanımları yapılmıştır. Norm kadroya göre çalışacak personel için görevin gerekleri belirlenmiş ve buna göre ücret ölçekleri oluşturulmuştur. Yapılacak işler ve nitelikler açıkça belirtilmiştir. ÇSYDV'da işölçümü (performans) yapılmamaktadır. Çalışanlar iş tanımlarının dışında da pek çok işi yapmaktadırlar. ÇSYDV'da çalışan personel sosyal yardım alanında eğitim almamakla beraber, çalışma yılları içinde bu işi öğrenmiş ve deneyim kazanmışlardır. Personel, Genel Müdürlük tarafından hazırlanan şartlı yardım programı, bilişim teknolojileri gibi konularda açılan hizmetiçi eğitimlere alınmaktadır. Ayrıca personel, görevle ilgili sempozyumlara da katılmaktadırlar.

5.3. ÇSYDV'nın İnsan Kaynakları

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarında çalışacak personel sayısını Genel Müdürlük belirlemiştir. İl ve ilçelerdeki çalışan personel sayısı yerleşim yerlerine göre değişiklik göstermektedir. Çanakkale Merkez Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın kadro sayısı 6'dır. Kadroda bir Müdür, bir Muhasebeci, bir Sosyal İnceleme Görevlisi, iki Büro Görevlisi, bir Yardımcı Hizmetli bulunmaktadır. Kadroların tamamında çalışan personel mevcut olup boş kadroları bulunmamaktadır. Vakıfta yürütülen iş ve işlemlerde çalıştırılmak üzere iki geçici personel 31.01.2010 tarihine kadar görevlendirilmiştir.

ÇSYDV'da yapılan çalışmalar sonucunda binada çalışan personel sayısının yeterli olmasına karşın güvenlik açısından, güvenlik görevlisinin olmaması bir eksiklik olarak görülmüştür. Yardım talebinde bulunan kişilerinin kendilerine yardım onayı çıkmadığında, çalışan personele karşı saygısızlık ve fiili kalkışmalar olabilmektedir. Bu yüzden; kurumda personel kendilerini çalıştıkları kurum içinde güvensiz hissetmektedirler.

5.4. ÇSYDV'nın Bina ve Araç-Gereç Durumu

Çanakkale Merkez Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na ait bina, lojman, diğer sosyal ve yardımcı tesisleri bulunmamaktadır. Vakfın faaliyet gösterdiği bina Çanakkale Valiliğine aittir. 10-15 yıldır kullanılan bina, Çanakkale Valilik binasının arkasında, üç odalı lojman binasına benzeyen bir yapıdır. Görünür bir yerde olması beklenen bir bina yerine görülmesi zor olan bir konumda yer almaktadır. Ayrıca kullanılan bina estetik, fiziki ve ergonomik koşullar açısından incelendiğinde hem çalışanlar hem de ihtiyaç sahip-

leri açısından uygun bir yapıda değildir. Özellikle fiziksel koşulların iyileştirilmesi gerekmektedir.

ÇSYDV bilişim teknolojilerinden yararlanılmaktadır. SRAP kapsamında çalışanların kullanabilecekleri bilgisayar (5 pc, 1 notebook), yazıcı, tarayıcı, fax, fotokopi makinesi, dijital fotoğraf makinesi temin edilmiştir. Vakıfların bütünleşmesi için “**Simetri**” isimli program hazırlık aşamasında iken teknik sorunlar nedeniyle iptal edilmiştir. TÜBİTAK ile oluşturulan protokolle yeni bir program hazırlanmaktadır. Tüm SYDV’da SOYBİS (Sosyal Yardım Bilgi Sistemi) programı kullanılmaktadır. SOYBİS’in kullanılması ile bürokratik işlemler oldukça azalmıştır. İhtiyaç sahipleri nüfus cüzdanı ve fotoğraf ile başvurularını yapıp, kısa sürede sonuç alabilmektedirler. Nakit yardım alanların dışındaki ihtiyaç sahiplerine yardımlar evlerine götürülmektedir. İl ve ilçelerde kurulu 973 vakfın internet ağı üzerinden ücretsiz görüşme (VOIP) imkanından yararlanılmaktadır. Alo sosyal yardım 144 numaralı telefon hattı da kullanılmaktadır.

5.5. ÇSYDV’nın Projelerinin Dökümü

ÇSYDV’nın proje dökümleri incelendiğinde;

2005 Yılı Projeleri: 2 istihdam eğitimi (hükümlülere), 1 sosyal hizmet ve 1 gelir getirici (13 fayda sahibi) projeleri gerçekleştirilmiştir.

2006 Yılı Projeleri: 9 istihdam getirici (hükümlülere), 2 sosyal hizmet, 3 gelir getirici (41 fayda sahibi) projeleri gerçekleştirilmiştir.

2007 Yılı Projeleri: 2 gelir getirici (2 fayda sahibi) projeleri gerçekleştirilmiştir.

2008 Yılı Projeleri: 6 gelir getirici (6 fayda sahibi), 1 sosyal hizmet projeleri gerçekleştirilmiştir.

2009 Yılı Projeleri: 7 gelir getirici (8 fayda sahibi), 2 sosyal hizmet projeleri gerçekleştirilmiştir.

2010 yılında hazırlanan sosyal hizmet projeleri Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü tarafından üretime ve istihdama yönelik olmadıkları için kabul edilmemiştir. Üretime ve istihdama yönelik projelerin uygulanabilirlik oranları daha yüksek olmaktadır.

Projeler Genel Müdürlük tarafından destek almakla beraber proje yürütmede sorunlar yaşanmaktadır. Kişi ya da kurumlar proje yürütücülüğünü bilmediklerinden birçok proje devam edememektedir. Proje öncesinde eğitim ve uygulanabilirlik aşamalarının olması projelerin devamlılığı için önem ta-

şımaktadır. Ayrıca İş-Kur ile yapılan protokolle Vakıf'a kayıtlı ihtiyaç sahipleri, hanelerinde iş gücüne sahip her birey İş-Kur sistemine yazılmaktadır.

5.6. ÇSYDV'nın Faaliyetleri

Çanakkale Merkez Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından 01.01.2010-30.06.2010 tarihleri arasında 1.026 kişiye 161.728,40 TL tutarında ayni yardım (sağlık, gıda, yakacak, eğitim, barınma vs.), 1.698 kişiye 185.776,65 TL tutarında nakit para yardımı yapılmıştır. 2010 yılının yardımları ve tutarları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo1: ÇSYDV'nın Faaliyet Raporu (01.01.2010-31.01.2010)

YARDIMIN CİNSİ	KİŞİ SAYISI		YARDIM TUTARI (TL)
Sıcak Yemek Yardımı	Ayni	87	115.493,02
Gıda Yardımı	Nakdi	1.488	151.700,00
	Ayni	3.133	202.597,31
Yakacak Yardımı	Ayni	667	148.621,00
Sağlık Yardımı	Nakdi	231	30.239,00
	Ayni	80	41.275,51
Eğitim Yardımları	Nakdi	491	241.900,00
	Ayni	304	14.769,25
Nakit Para Yardımları	Nakdi	458	81.935,40
Barınma Yardımları	Ayni	17	14.730,74
Diğer Yardımlar	Nakdi	1	100,00
Proje Yardımları	Ayni	0	0,00
(Sosyal Hizmet Projesi)	Ayni	0	0,00
Amaca Yönelik Yardımlar Toplamı	Nakdi	2.669	505.874,40
	Ayni	4.288	537.486,83
GENEL TOPLAM		6.957	1.043.361,23

Kaynak: ÇSYDV Brifing Raporu (2010)

2002-2010 yılları arasında yapılan iş faaliyetleri değişmiştir. Özellikler ÇSYDV'nin ihtiyaç sahipleri tarafından bilinirlikleri artmıştır. Yapılan yardım faaliyetleri ve miktarlarında yıllar bazında artış göstermiştir. Çanakkale'de firmaların bazıları öğrencilerin eğitimine katkıda bulunmak adına bağışta bulunmaktadırlar. Fakat bağışçı firma sayısı oldukça azdır.

Bilinirlik ve bilgi edinmede ÇSYDV'nın kurumsal web sayfasının olmasının, ihtiyaç sahipleri için avantaj sağlayacağı düşünülmektedir. Fakat ihtiyaç sahiplerinin teknolojiyi kullanmak bir yana teknolojik araçlarının (bilgisayar, internet, cep tel) olmaması da web sayfasının etkin olamayacağını düşündür-

mektedir. Yine de kurumsal web sayfasının olması ve bilgilerin web üzerinden yayınlanması önemli bir gelişmedir.

5.7. Çanakkale Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'nın Sosyal Yardım Çalışmalarının Değerlendirilmesi

Ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan ihtiyaç sahiplerinin ihtiyaçlarının karşılanması için, Çanakkale Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından 2010 yılında toplam 6.957 kişiye 1.043.361,23 TL yardım yapılmıştır. 2005 yılından 2010 yılına kadar 11 istihdam yaratıcı, 19 gelir getirici ve 6 sosyal hizmet projesi gerçekleştirilmiştir.

İstihdam Getirici Projeler Şunlardır: El Sanatları ve Ağaç İşleri, Bayan Hükümlü ve Tutuklulara Trikotaj Kursu, Hükümlülere Çini-Seramik Atölyesi Kurulması, Hükümlülere Konfeksiyon Atölyesi Kurulması, Hükümlülere Boya-Badana Kursu, Hükümlülere İnşaat Meslek Kursları, Hükümlülere PVC Kapı Pencere Yapımı Kursu, Hükümlülere Sıhhi Tesisat Kursu, Hükümlülere Seramik Şekillendirme Kursu, Hükümlülere Elektrik Tesisatçılığı Kursu, Hükümlülere Araba Bakım-Onarım Kursu açılmıştır.

Gelir Getirici Projeler Şunlardır: Saanen Melezi Süt Keçisi Yetiştirme Projesi, Karma Hayvancılık Projesi, Kuaför Salonu, Sebze-Meyve Pazarcılığı, Pazarcılık, Toka ve Aksesuar Pazarcılığı, Giyim Tuhafiye Satışı, Ağda Salonu, Bölgesel Zayıflama ve Güzellik Merkezi, Müzik Organizasyonu Gebe Düve projeleri gerçekleştirilmiştir.

Sosyal Hizmet Projeleri Şunlardır: Çanakkale Belediyesi Sosyal Market, SRAP Güzel Okulum, Çocukları ve Gençleri Buluşturan Merkez, Toplum Merkezine Bilgisayar Atölyesi Kurulması, Benim Atölyem, Roman Çocuklar için Yaz okuludur.

Projeler kapsamında 2010 yılı itibari ile Genel Müdürlük tarafından gelir getirici, üretime yönelik projelerin onay aldığı görülmüştür. Hazırlanan projelerde işsizliği azaltmak için doğrudan iş imkanı sağlaması şartı aranmaktadır. Projeler genelde İş-Kur tarafından gerçekleştirilmektedir.

973 Sosyal Yardımlaşma Vakfı 3251 kullanıcı aktif olarak SOYBİS sistemini kullanmaktadır. Böylelikle sosyal yardım yapan ihtiyaç sahipleri muhtaçlık durumlarını ve kişisel verilerini merkezi veri tabanından tespit etme ve mükerrer yardımların önlenmesi engellenebilmektedir. Başvuru sahiplerinin talepleri incelendikten sonra sosyal inceleme ve araştırma görevlisi ev ziyaretlerinde bulunarak, izin belgesi doldurarak ev ortamını ve kişileri fotoğraflamaktadır. 14 üyeden oluşan il mütevelli heyeti yardım verilmesi veya verilmesinde karar organıdır. Mütevelli heyeti her hafta toplanmaktadır. Kararlar

oybirliği ile alınmaktadır.

Çanakkale Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından SRAP kapsamında Şartlı Nakil Transferi uygulanmaktadır. Bunun dışında sıcak yemek dağıtımı, gıda yardımları, yakacak yardımları, sağlık yardımları, eğitim yardımları, nakit para yardımları, barınma yardımları ve diğer yardımlara devam edilmektedir.

Çanakkale’de sosyal yardım yönetimi, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğüne ve Çanakkale’de Valilik Makamına bağlı olarak gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Sosyal yardım yönetiminde sosyal yardımların kurumsallaşmasının sağlanabilmesi için stratejik adımlar atılması, yardımların etkinliğini arttırabilecek bir başlangıç olabilir.

6. MESLEKİ EĞİTİM DESTEKLİ SOSYAL YARDIM (MED-SOY) MODELİ

Modelin Önemi: Sosyal yardımların ihtiyaç sahiplerine (dezavantajlı gruplara) yapılmasında uygulanan geleneksel anlayış, çok başlılık, “**ben yaptım oldu**” yaklaşımları ve balık vermeye yönelik çalışmalar, yoksulluk sorununu çözemediği gibi zaman zaman medyada çağdışı görüntülerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu nedenle esnek, saydam ve ortak akla dayalı çağcıl “**MEDSOY**” modelinin uygulanması; ülkenin yaşadığı ekonomik, siyasal ve yönetsel sorunların çözülmesi açısından önem taşımaktadır.

Modelin Amacı: Mesleki eğitim destekli sosyal yardım çalışmalarını; uygun teknoloji ve bilişim sistemlerini kullanarak, üretime yönelik projeler üreterek ya da üretirerek, sağlıklı kurumsal fiziksel koşulları düzenleyerek, norm kadro çalışmasına yönelik nitelik ve nicelik yönüyle en uygun kadroyla örgüt yapısını oluşturarak ve farkındalık düzeyi yaratarak etkili hale getirmektedir.

Modelin Örgütsel Yapısı: MEDSOY Modeli’nde kararların alındığı bir “**MEDSOY Kurulu**”, kararları yürütmekten sorumlu bir “**MEDSOY Yöneticisi**” ile denetim ve eşgüdümünden sorumlu bir “**MEDSOY Yönetim Kurulu**” olacaktır.

“**MEDSOY Kurulu**” beş yıllığına görev yapacak üyelerden oluşacaktır. Üyeler STK’ların seçeceği iki, muhtarların kendi aralarından seçeceği iki, Üniversitenin görevlendireceği bir, belediyeden görevlendirilecek iki, Ticaret ve Sanayi Odası’ndan seçilecek iki ve yardım alanlardan kendi aralarından seçecekleri iki üyeden oluşacak, Kurul kendi üyeleri arasından beş yıllığına bir başkan ve bir başkan vekili seçecektir.

“**MEDSOY Yöneticisi**”; sosyal hizmetler, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinden mezun, en az 5 yıllık kamu ve özel sektör yöneticiliği deneyimi olan adaylar arasından “**MEDSOY Kurulu**” tarafından beş yıllığına atanacaktır.

“**MEDSOY Yönetim Kurulu**” Vali Yardımcısı ve Kaymakam başkanlığında, MEDSOY Yöneticisi, MEDSOY Kurulu’nun kendi içinden seçeceği bir üye ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü’nün ve Vakıflar Müdürlüğü’nün görevlendireceği birer uzmandan oluşacaktır.

MEDSOY Yöneticisine bağlı olarak bir sosyal hizmet uzmanı, bir eğitim bilimi uzmanı ve bir de halkla ilişkiler uzmanı görev yapacaktır. Ayrıca; üç tane de veri hazırlama kontrol işletmeni görev yapacaktır.

Sosyal hizmet uzmanının yüksek lisans düzeyinde ve sosyal hizmetler konusunda eğitim almış olması, eğitim bilimi uzmanının eğitim yönetimi, teftişi, planlaması konularında yüksek lisans yapmış olması, halkla ilişkiler uzmanının dört yıllık halkla ilişkiler bölümünden mezun olup, yüksek lisans yaparak bilim uzmanlığını alma koşul olacaktır.

Modelin İşleyişi: “**MEDSOY Kurulu**”nun aldığı sosyal yardım kararları “**MEDSOY Yöneticisi**” ve ona bağlı görevlilerce yerine getirilecek ve bu görevler “**MEDSOY Yönetim Kurulu**” tarafından denetlenecektir.

“**MEDSOY Yöneticisi**” ve “**MEDSOY Yönetim Kurulu**” arasında sorun çıktığı zaman çözüm yeri “**MEDSOY Kurulu**”dur. “**MEDSOY Yöneticisi**” sosyal yardım örgütünün başıdır ve işleyişten sorumludur.

İmkan ve ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesi, diğer aktörlerle eşgüdüm sağlanması, yardım yapılan dezavantajlı grupların mesleki eğitimlerinin gerçekleştirilmesinden görevli uzmanlarla birlikte “**MEDSOY Yöneticisi**” sorumludur.

Sosyal yardım yapılacak ihtiyaç sahipleri belirlendikten sonra öncelikli olarak acil ihtiyaçlar temin edilecek, ihtiyaç sahipleri bir yandan da geçimlerini sağlayabilecekleri bir iş kolunda Endüstri Meslek Liseleri ve Meslek Yüksekokullarında mesleki eğitime alınacak, bu eğitimleri tamamlandıktan sonra verilecek mikro krediyle kendi işlerini kurmaları gerçekleştirilecektir. Ayrıca ihtiyaç sahiplerine; İş Kurumu, KOSGEB, Kalkınma Ajansları, AB fonları vb. kurumlarca proje desteği sağlanarak, temin edilecek kredilerle üretime katılmalarında rehberlik yapılacaktır.

Modelin Sağlayacağı Yararlar:

“MEDSOY” Modeli'nin sağlayacağı yararlar şunlardır:

- Balık vermek yerine balık yetiştirmeyi öğretmek gerçekleşecektir,
- İstihdam yaratacaktır,
- Ekonomiye katkı sağlayacaktır,
- Sosyal yardımda kurumlar arası eşgüdümü getirecektir,
- Üretim artacaktır,
- Endüstri meslek liseleri ve meslek yüksekokullarının atölyeleri daha etkin kullanılacaktır,
- Sosyal adalet ve gelir dağılımındaki eşitsizlik azaltılacaktır,
- İhtiyaç sahibi yurttaşların aidiyet duyguları yükselecektir,
- Sosyal yardımlardaki “sosyal sadaka” anlayışından “*mesleğim, alın terim, üretirim, hak ederim*” anlayışına geçilecektir,
- Yerel demokrasi, yerinden yönetim ve yönetişim ilkeleri uygulama alanı bulacaktır.

7. BULGULAR VE ÖNERİLER

Sosyal Yardım Yönetimi Açısından Çanakkale Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı Üzerine Bir Araştırma'dan elde edilen bulgular ve öneriler araştırmanın yazarları tarafından getirilmiştir.

ÇSYDV İle İlgili Bulgular ve Öneriler:

ÇSYDV teknoloji konusunda yeterli olmakla beraber zaman zaman teknik sorunlar yaşanmakta ve kullanılan bilişim sistemleri geliştirilememektedir. ÇSYDV'da kullanılan teknolojinin güncellenmesi için yöre üniversitesiyle (ÇOMÜ) işbirliği yapılmalı, gerekli teknik destek alınmalıdır. Yaşanılan teknik sorunların en aza indirgenmesi için bilişim firmalarından destek alınabilir. Çalışan personel kadrosuna mutlaka teknik eleman kadrosu eklenmelidir. Gelişen teknolojinin takip edilmesi için belirli aralıklarla eğitimler düzenlenmelidir. Tüm hazırlanan evraklar sayısal (dijital ortamda saklanmalı ve yedeklemeye önem verilmelidir. Genel Müdürlük dışında her vakfa ait bölgesel ya da il bazında ücretsiz telefon hatları ve web sayfaları oluşturulmalıdır. Web sayfalarına ihtiyaç sahipleri ulaşamasa da imkan sahiplerinin ya da yardım-severlerin ulaşabileceği düşünülerek web siteleri uygun tasarımda olmalıdır.

Sosyal yardımlarla ilgili yerel düzeyde kişiler ve kurumlar tarafından proje üretilmektedir, ancak hazırlanan projeler yeterli nicelik ve nitelikte olmadığı için kabul görmemektedir. Sosyal yardımlarla ilgili olarak üretilen projeler ihtiyaç sahiplerine iş alanı ve istihdam yaratma niteliklerine sahip olmalıdır. Hazırlanacak projelerin hedeflerinin açık olması gerekmektedir.

Projelerin neden yapıldığı sonucunda elde edilecek yararların neler olacağı açıkça belirlenmelidir. Proje yapmış olmak için yapılan projelerin önlenmesi, sosyal yardım projelerinin kişiselleştirilip amaç dışı işleyişlere dönüşmesi engellenmelidir. Çanakkale'nin doğal kaynakları, nüfusu, kültürü, insan profili, eğitim düzeyi vb. ölçütler göz önüne alınarak uygun projeler üretilmeli ve hedeflere ulaşılmalıdır.

ÇSYDV'nın kullandığı geçici bina fiziksel açıdan hizmetin gereklerine uygun değildir. ÇSYDV'nın geçici olarak kullandığı bina sosyal yardım hizmetleri gereklerine uygun olmadığından, yeni bina yapıncaya kadar, başka kurumlara ait binalardan birisi (örneğin: Çanakkale-Merkez Cevatpaşa Mahallesi'nde bulunan, İl Emniyet Müdürlüğüne ait boş karakol binası) tahsis edilmelidir. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına ait hizmet binalarının aranıldığı zaman bulunabilecek, kişilerin binaya giriş ve çıkışlarında kendilerini rahat hissedebilecekleri özellikler taşınmalıdır. Ayrıca vakıfta çalışan personelin çalışmalarını daha etkin kılmak adına, ergonomik yapının uygun olması gerekmektedir. Binanın nezih bir yerde olması, verdiği hizmete uygun olarak gelenleri rahatlatacak özellikte tasarlanması, ayrıca çalışanların ergonomik özellikler göz önüne alınarak çalışma ortamı hazırlanması, çalışan ve ihtiyaç sahiplerinin huzurlu bir ortamda iletişim kurmalarını sağlayacaktır. En azından gelenler için oturabilecekleri, dinlenip dertlerini anlatabilecekleri mekan yaratılmalıdır.

ÇSYDV'nın örgütsel yapısı Genel Müdürlüğün hazırladığı norm kadroya uygun olmasına rağmen, eski örgüt ve personel yapısı korunmuş ve iş ölçümü (performans) yapılmaksızın görev dağılımı gerçekleştirilmiştir. ÇSYDV'nın örgütsel ve personel yapısı; iş çözümlenme, iş ölçümleri, yöntem etüdü ve iş değerlemesi yapıldıktan sonra nitelik ve nicelik yönüyle en uygun kadro ve örgüt yapısı oluşturulmalıdır. Çalışan personel sosyal yardım konusunda eğitim almamış olmasına rağmen konularında deneyim edinmiş kişiler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. İş yüklerinin fazlalıklarından dolayı hafta sonu dahi çalışma yapmak zorunda kalmaktadırlar. Buna rağmen performans ölçümünün olmaması anlamlıdır. Genel Müdürlüğün hazırladığı norm kadroların yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. İş tanımları yapılmalıdır. Özellikle güvenlik personeli ve teknik personel kadroya dahil edilmelidir.

ÇSYDV'nın tanıtımı daha çok geleneksel yöntemlerle, diğer bir deyişle, ihtiyaç sahiplerinin ağızdan ağıza söz dolaştırması ile gerçekleştirilmektedir. ÇSYDV'nın tanıtımı geleneksel yöntemler yerine aktüel araçlarla gerçekleştirilmelidir. Çanakkale'de ihtiyaç sahiplerinin aynı bölgelerde oturması sebebiyle alınan yardımlar ve yardım veren kurumların bilinirliği ağızdan ağza aktarılmaktadır. Yine yardımların birçoğu ihtiyaç sahiplerinin evlerine teslim

ederek yapıldığından kişiler yardımları görmektedir. Farklı mahallelerde oturan ihtiyaç sahiplerine de ulaşılabilmede farklı yöntemler geliştirilebilir.

Belki de ihtiyaç sahipleri yardım istemeye gitmeden yardım alabilecekleri bir sistem kurulması sosyal yardım yönetimi açısından daha etkin olacaktır. Mahalle muhtarlıkları ya da belediyelerde veri bankalarının oluşturulması ile ihtiyaç sahipleri aileler ve nelere ihtiyaçları olduğu hatta aile bireylerinin yapabilecekleri işlerin sıralamasının olması, kutularla yardım götürmektense, kazanç sağlayacakları iş ve üretim imkanların yaratılması sosyal yardım yönetiminin hedeflenen boyutu olmalıdır. Bir an önce Çanakkale’de yoksulluk ölçütleri hazırlanmalı, yoksul halka ait veri bankası oluşturulmalıdır.

SONUÇ

Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Örgütü’nün (FAO’nun) yayınladığı yiyecek fiyatları indeksinde, ekonomistler 2010 yılı için yiyecek fiyatlarının yükseldiğini açıklamışlar ve dünyada yiyecek krizinin artmakta olduğunu vurgulamışlardır (www.voanews.com, 18/01/2011).

Dünyadaki yiyecek fiyatlarındaki bu artıştan Türkiye’de olumsuz etkilenecektir. Çünkü Türkiye başta et, buğday, mısır ve diğer tarım ürünleri olmak üzere birçok gıda maddesini dışarıdan ithal etmektedir.

Yine FAO’nun açıklamalarına göre dünya pazarında pirinç, buğday, arpa ve et fiyatlarının yükselişinin devam edeceği belirtilmektedir (www.voanews.com, 18/01/2011).

Temel gıda maddelerinin fiyatlarındaki deki bu artış, yoksulluğun daha da artacağıın işaretidir.

Yoksulluğun tarihi insanlık tarihine sosyal yardım tarihi de devletin ortaya çıkışına dayanmaktadır. Dolayısıyla yoksulluk ve sosyal yardım ilişkisi bir açıdan hastalık-hastane ilişkisine benzetilebilir. Nasıl ki hastalığın teşhisinde ve tedavisinde uzmanlık, yönetsel kurumsallaşma ve sistem gerekiyorsa aynı özellikler sosyal yardım yönetimi için de geçerlidir.

Genelde sosyal yardım yönetiminin geliştirilmesi özel de Çanakkale SYDV yönetiminin geliştirilmesi üzerine yapılan araştırma sonucunda; özellikle sosyal yardım politikalarının dönemsel özellikler taşıdığı görülmektedir. Sosyal yardım yönetimi 1980’lere kadar “**refah devleti**” nitelikleri taşıırken 1980’den sonra “**küresel devlet**” nitelikleri belirginleşmiştir.

“Yalnız yaptıklarımızdan değil yapamadıklarımızdan da sorumluyuz” özsözünden yola çıkarak sadece balık dağıtarak görev başarıyla yapıldı

olarak düşünmek, bireysel ve kurumsal yanılığdan başka bir şey değildir. Asıl önemli olan soruna sürdürülebilir çözümler üretebilmektir. Diğer bir deyişle balık yetiştirmeyi öğretmektir.

“Bir şeyleri değiştirmek için önce onu çözmek gerekir.” yoksulluk sorununu çözebilmek için önce kavramsal ve analitik düşünme yöntemiyle nedensellik bağı kurularak doğru tespitler yapmak gerekir.

Araştırmada önerilen **“MEDSOY Modeli”** mesleki eğitim destekli sosyal yardım modelini ortaya koymaktadır. Bu modelle; uygun teknoloji ve bilişim sistemleri kullanılarak, üretime yönelik projeler üretilerek veya ürettirilerek, sosyal yardım yönetimi etkili olarak gerçekleştirilecektir. Model, bir yandan istihdam ve ekonomiye katkı sağlarken bir yandan da yörenin gizilgücünü (potansiyeli) hem ortaya çıkaracak hem de harekete geçirecektir.

Araştırmada getirilen çözüm önerileri başta Çanakkale SYDV’de genelde Türkiye’deki SYDV’ ve merkez örgütünde dikkate alındığı takdirde, sosyal yardım yönetimi **“toplumsal verimlilik”** olarak yansıtacaktır.

Sosyal yardım yönetiminin geliştirilmesiyle ilgili olarak araştırma yapacak araştırmacılara önerilen konu başlıkları şunlardır:

- Sosyal yardım yönetiminde denetim,
- Sosyal yardımların kent ekonomisine katkıları,
- Sosyal yardım alanların sosyolojik özellikleri,
- Sosyal yardım yönetiminde verimlilik,
- Sosyal yardım yok-okul-suzlaşma mıdır?
- Sosyal yardım projeleri nasıl hazırlanır?
- Asosyal yardımdan açılım sağlayıcı sosyal sisteme (ASSOS),
- Sosyal sorumluluk ve sosyal yardım,
- Sosyal yardım sosyal savurganlık mıdır?
- Sosyal yardımda STK’ların rolü ve işlevleri.
- Sosyal yardım stratejik yönetim.
- Sosyal yardım ve sosyal hizmet ilişkileri.

KAYNAKÇA

Acar, M. ve Ömer, D (1997). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, Ağaç Yayınları, Ankara.

Ala, S (2009). “Yoksulluk ve Küresel Çözumsuzlük”, *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, Yıl: 5, Sayı: 2 Temmuz, ISSN 1305-7979

BBYKP (1963). Milli Kütüphane, Ankara.

Coşkun, S. ve Güneş, S. (2008). “Dünyadaki Gelişmeler Çerçevesinde Ülkemizdeki Sosyal Yardımları İyileştirme Çalışmalarının Değerlendirmesi”

(sydgm.gov.tr)

Dicleli, V. (1946). “Yoksulluk ve Sosyal Yardım Şekilleri” <http://dergiler.an-kara.edu.tr/>

DPT, (1967). “İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı”, 1967-1972, DPT Yayını, Ankara.

DPT, (1973). “Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı”, 1973-1977, DPT Yayını, Ankara.

DPT, (1979). “Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı”, 1979-1983, DPT Yayını, Ankara.

DPT, (1984). “Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı”, 1985-1989, DPT Yayını, Ankara.

DPT, (1989). “Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı”, 1990-1994, DPT Yayını, Ankara.

DPT, (2000). “Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı” 2001-2005

DPT, (2010). “Binyıl Kalkınma Hedefleri Raporu”- 2010, DPT Yayını, Ankara

DPT, (2007-2013). *Dokuzuncu Kalkınma Planı, Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele, Özel İhtisas Komisyon Raporu*, Ankara

Erdoğan, G (2002). C.C.Aktan (Ed.), *Türkiye’de ve Dünyada Yoksulluk Ölçümleri Üzerine Değerlendirmeler, Yoksullukla Mücadele Stratejileri*, Ankara: Hak-İş, Konfederasyonu Yayını.

Erkul, H. Morkoç, D (2010). “Belediyelerde Kurumsal Hayırseverlik Yönetimi: Çanakkale Belediyesi Sosyal Yardım Çalışmaları Örneği”, *ÇOMÜ-BİİBF, VII. STK Kongresi*, Çanakkale

Gündüz, A. Y (2006). “Türkiye’de Yoksullukla Mücadele Üzerine Bir Araştırma”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*.

Keating, M (1993). *Değişimin Gündemi*, UNEP Türkiye Komitesi Yayını, TÇSV, Ankara

Odabaşı, F (2009). “Yoksullukla Mücadelede Temel Yaklaşımlar” *Dayanışma Dergisi*, SYDGM Yayını, Yıl:1, Sayı:3, Nisan-Haziran

Resmi Gazete (1995). “VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı”, 07.10.2010, Sayı: 22.279

Sarısoy, İ. ve Koç, S (2010). “Türkiye’de Kamu Sosyal Transfer Harcamalarının Yoksulluğu Azaltmadaki Etkilerinin Ekonometrik Analizi”, *Maliye Dergisi*, Sayı: 158, Ocak-Haziran.

Temizel, F. ve Akyalçın, S (2006). “Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları ile Mikro Finansman Kurumlarının Birlikteliği”, *Çimento İşveren*, Temmuz.

TÇSV (1989). *Ortak Geleceğimiz*, Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu, Çev. Belkıs Çorakçı, Oxford University Press, England

TÇSV (1989). *Ortak Geleceğimiz*, Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu, Çev. Belkıs Çorakçı, Oxford University Press, England

Tunç, A (2009). “Türkiye’de 1983’ ten Günümüze Sosyal Yardımların Değerlendirilmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.

TÜİK, (2008). *Tüketim Harcamaları*, Yoksulluk ve Gelir Dağılımı Sorularla Resmi İstatistikler Dizisi 6-sayfa 32

Uzun, A (2003). “Yoksulluk Olgusu ve Dünya Bankası”, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 2, Sivas.

Yılmaz, B. E. ve Cural, M (2009). “OECD “Ülkelerinde Yoksulluk: 1980 Sonrası Gelişimin Analizi”, *Kocaeli Üniversitesi, İİBF Dergisi* Yıl: 5, Sayı 7

İNTERNET KAYNAKLARI

[http:// www.adb.org](http://www.adb.org) (07/05/2011).

<http://www.mess.org.tr/ab/absol/Maastricht%20Antlasmasi.pdf> (19/08/2010).

http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler/.../103-121.pdf (12/10/2010).

http://www.sydgm.gov.tr/.../sosyal_yardimlari_iyilestirme_cabalari.pdf (21/11/2010).

http://www.tbmm.gov.tr/kutuphane/AB/Maastricht_Anla%C5%9Fmasi.pdf (19/08/2010).

<http://www.tobb.org.tr/raporlar/abnedir.pdf> (25/08/2010).

<http://turkiye-ab.blogspot.com/2009/05/maastricht-ve-amsterdam-antlasmalar.html> (27/12/2010).

http://www.un.org.tr/2008_October/haber_orta17.html (26/08/2010).

<http://www.undp.org.tr> (07/05/2011).

<http://www.unicankara.org.tr/today/3.html#31> (26/08/2010).

<http://www.voanews.com> (18/01/2011).

http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tomanbay/stk_sto_makale.htm (23/11/2012).

<https://www.turkiye.gov.tr/kurumlar?kurumKodu=400> (22/11/2012).

http://www.canakkalesydv.gov.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=33&Itemid=87 (22/11/2012).